

IFRS 10 minuutissa

Ajankohtaisia liiketoiminnallesi tärkeitä IFRS-aiheita PricewaterhouseCoopersin tarjoamana

2/2009

Miltä osavuosi-katsaukset näyttävät Suomessa vuonna 2009?

Tänä vuonna IFRS-standardeihin on tullut useita muutoksia, joita on pitänyt soveltaa jo vuoden ensimmäisestä osavuosi-katsauksesta alkaen. Näkyvimpiä uusista vaatimuksista ovat tilinpäätöslaskelmien muuttunut esittämistapa ja uusi lähestymistapa segmenttiraportointiin. Yleinen mielipide viime vuoden lopussa oli, että muutokset eivät tule vaikuttamaan merkittävästi listayhtiöiden raportointiin. Pitikö tämä paikkansa? Kokonaiskuvan selvittämiseksi kävimme läpi kaikki* vuoden ensimmäiseltä kvartaalilta julkaistut osavuosi-katsaukset. Uusien standardien vaikutuksen lisäksi selvitys antaa tietoa osavuosi-katsausten esittämisestä myös yleisemmin.

Selvityksemme mukaan:

- Suurin osa yhtiöistä laatii kaikki osavuosi-katsaukset IAS 34 Osavuosi-katsaukset -standardia noudattaen.
- Yrityksen koko vaikuttaa raportointitapaan.
- Puolet yhtiöistä (ennen kaikkea suuret yhtiöt) esittää erillisen tuloslaskelman laajan tuloslaskelman lisäksi.
- Suurimmalla osalla yhtiöistä on korkeintaan kaksi laajan tuloksen erää.
- Suurin osa yhtiöistä esittää epäsuoran rahavirtalaskelman.
- Segmentit muuttuivat vain harvoissa yhtiöissä.

Lähes kaikki osavuosi-katsaukset laadittu IAS 34 -standardia noudattaen

Suomessa osavuosi-katsaukset on laadittava IAS 34:n mukaisesti vähintään puolivuosiittain. Niin sanotut väliosavuosi-katsaukset voidaan laatia noudattaen vain IFRS:n kirjaamis- ja arvostamisperiaatteita, jolloin liitetiedot saavat olla IAS 34:n vaatimuksia suppeammat.

Kuitenkin noin kolme neljäsosaa suomalaisista pörssiyhtiöistä laatii kaikki osavuosi-katsauksensa IAS 34 -standardia noudattaen. Monet yhtiöt näkevät ehkä yksinkertaisemmaksi laatia kaikki osavuosi-katsaukset samaa mallia soveltaen ja toisaalta voi olla, että IAS 34:n vaatimusten täyttämistä ei koeta liian haasteelliseksi.

Yksi merkittävimmistä ja samalla ehkä haastavimmista IAS 34:n edellyttämistä liitetiedoista on yrityshankinnoista kerrottavat tiedot. Jo osavuosi-katsauksessa on annettava kaikki samat liitetiedot kuin vuositilinpäätöksessäkin. Usein tämä on haastavaa osavuosi-katsauksen nopean aikataulun vuoksi. Suurin osa osavuosi-katsauksista julkaistaan kuukauden kuluessa kauden päättymisestä. Tämän vuoden ensimmäisten osavuosi-katsausten perusteella 11 %:lla yrityksistä oli yrityshankintoja kauden aikana. Näistä vain yksi yhtiö esitti IFRS 3, Liiketoimintojen yhdistäminen -standardin edellyttämät liitetiedot kokonaisuudessaan. Voi olla, että monet näistä hankinnoista olivat niin epäolennaisia, ettei niistä sen vuoksi raportoitu täydellisiä liitetietoja. Olennaisuutta on kuitenkin aina harkittava suhteessa kyseiseen osavuosi-kauteen, jolloin koko vuositilinpäätöksessä epäolennaiset asiat voivat muodostua olennaisiksi osavuosi-katsauksessa.

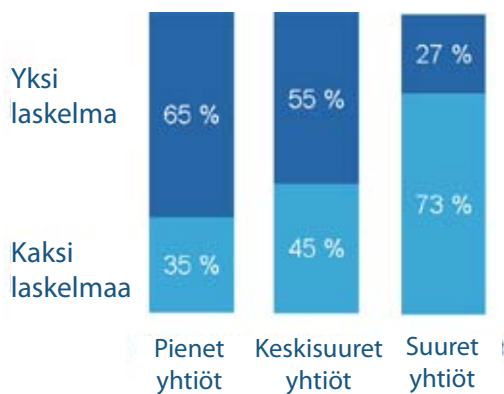
Osavuosi-katsaus vaatii tilinpäätöstä suuremmassa määrin arvioiden käyttämistä. Käytetyistä arvioista ei kuitenkaan selvityksemme perusteella kovin yksityiskohtaisesti kerrota. Mikäli vuositilinpäätöksessä kerrotut tiedot arvioista ovat kattavat, tämä on perusteltua, sillä tietojen toistaminen osavuosi-katsauksessa ei ole tarpeen. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa yritysten tulisikin kiinnittää huomiota arvioista vuositilinpäätöksessä annettaviin tietoihin ja siihen että ne riittävät kattamaan myös osavuosi-kauden aikana tapahtuvat muutokset.

*soveltuvien osien huomioiden osavuosi-katsausten julkistamisajankohdan ja tiettyihin toimialoihin liittyvät erityisvaatimukset.

Laaja tuloslaskelma yhtenä laskelmana

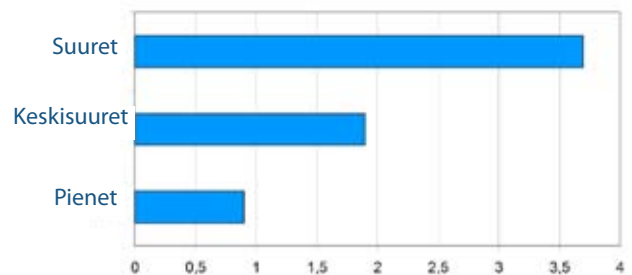
Uudistetun IAS 1, Tilinpäätöksen esittäminen -standardin mukaan tilinpäätöksessä on esitettävä laaja tuloslaskelma, jonka on sisällettävä perinteisten tuloslaskelmaerien lisäksi kaudella suoraan omaan pääomaan kirjatut tuotot ja kulut. Laajan tuloslaskelman saa vielä tällä hetkellä esittää joko yhtenä tai kahtena laskelmana. Kahden laskelman lähestymistavassa laajan tuloksen erät esitetään omassa laskelmassaan ja perinteinen tuloslaskelma yhä erillisenä laskelmana. Oman pääoman muutoslaskelma erittelee enää vain omistajiin liittyvät erät. Muutos koskee myös osavuositarkastuksia.

Selvityksemme perusteella puolet suomalaisista pörssiyrityksistä esittää laajan tuloslaskelman yhtenä laskelmana. Ennakkoon oletimme useamman yhtiön valitsevan kahden laskelman esittämistavan, kuten USA:ssa vuonna 2007 vastaavan muutoksen tapahtuessa, jolloin 84 % yhtiöistä valitsi tämän esittämistavan. Suomalaisien pörssiyritysten suhteellisen pienellä koolla on kuitenkin selkeä yhteys esittämistapaan, kuten alla olevasta kuvasta käy ilmi (kokoluokitus perustuu OMX:n yhtiöiden markkina-arvon perusteella tekemään jaotteluun). Samaan johtopäätökseen tultiin myös Ruotsissa, missä 56 % läpikäydyistä yhtiöistä esitti kaksi laskelmaa, mutta suurissa yhtiöissä prosentti oli 70 %.

Pienillä yhtiöillä on tavallisesti vain vähän laajan tuloksen erää, jolloin niiden esittäminen tuloslaskelman jatkeena on yksinkertaisempaa kuin suuremmilla yhtiöillä, joilla toiminnan monimuotoisuuden vuoksi erää on enemmän. Alla olevassa kuvassa on esitetty laajan tuloksen erien lukumäärä keskimäärin kussakin kokoryhmässä. Laajan tuloksen erää ovat tyypillisimmillään muuntoerot

sekä suojausinstrumenteista ja myytävissä olevista rahoitusvaroista johtuvat erät. Yhtiöistä 78 % esitti vähintään muuntoerot laajan tuloksen erissä. Lisäksi 36 %:lle oli syntynyt suojausinstrumenteista ja 24 %:lle myytävissä olevista rahoitusvaroista johtuvia voittoja ja tappioita. Suojausinstrumenteista johtuvat erät olivat kuitenkin selkeästi yleisempiä suurten yhtiöiden laajoissa tuloslaskelmissa (77 %).

IASB (International Accounting Standards Board) on keskustelupaperissaan, Preliminary Views on Financial Statement Presentation, joka julkaistiin lokakuussa 2008, esittänyt siirtymistä kokonaan yhden laskelman esittämistapaan. Keskustelupaperin julkaisun jälkeen käytyjen keskustelujen perusteella saattaa olla, että tämä muutos tulee voimaan jo ennen muita keskustelupaperissa esitettyjä uudistuksia – ehkä jo ensi vuonna.

Muita havaintoja tilinpäätöslaskelmien esittämisestä

Kolme neljäsosaa suomalaisista pörssiyrityksistä laatii kululajikohtaisen tuloslaskelman. Ruotsissa 58 % yhtiöistä ja 67 % suurista yhtiöistä on valinnut tämän esittämistavan. Toimintokohtaisen ja kululajikohtaisen tuloslaskelman yleisyydessä on jonkin verran eroja toimialoittain, mikä ehkä selittää osittain maiden välisiä eroja.

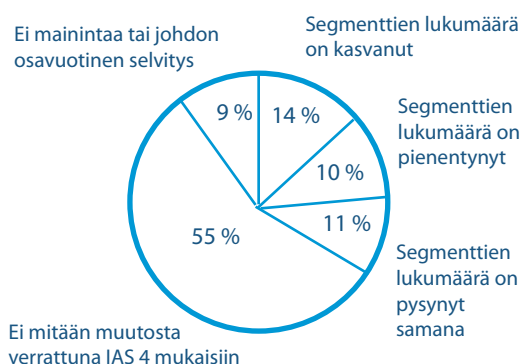
Neljä viidesosaa yhtiöistä esittää epäsuoran rahavirtalaskelman, vaikka IAS 7, Rahavirtalaskelmat -standardi kannustaa suoran esittämistavan käyttämiseen. IASB on myös edellä mainitussa keskustelupaperissaan esittänyt epäsuorasta esittämistavasta luopumista kokonaan. Kuten selvityksen tuloskin antaa odottaa, keskustelupaperin ehdotus on tyrmätty kommenttikirjeissä.

IFRS 8:n käyttöönotolla ei näkyvää vaikutusta

IFRS 8, Toimintasegmentit -standardi tuo johdon näkökulman yhtiön segmenttiraportointiin. Esitettävien segmenttitietojen on perustuttava niihin tietoihin, joita yhtiön johto seuraa. Suurin osa suo-

malaisista pörssiyrityistä otti IFRS 8:n käyttöön tämän vuoden alusta.

Yleisesti IFRS 8:n on odotettu lisäävän raportoitavien segmenttien määrää. Johdon on arveltu seuraavan yhtiötä yksityiskohtaisemmin kuin mitä aiemmin on segmenttiedoissa raportoitu. Selvityksemme perusteella suurimmalla osalla suomalaisista pörssiyrityistä IFRS 8:n käyttöönotto ei ole kuitenkaan vaikuttanut raportoitavien segmenttien lukumäärään. Segmenttijako on kuitenkin voinut muuttua segmenttien lukumäärän muuttumatta, ja näin on tapahtunut 11 % suomalaisista pörssiyrityistä. Kuten alla olevasta kuvasta näkyy, neljänneksellä yhtiöistä segmenttien lukumäärän todettiin kasvaneen tai pienentyneen.

Keskimäärin suomalaisilla pörssiyrityillä on 3,3 raportoitavaa segmenttiä, mikä on hieman enemmän kuin Ruotsissa, missä keskiarvo on 3,0. Suomalaisista pörssiyrityistä noin joka kymmenennellä on vain yksi raportoitava segmentti – Ruotsissa tällaisten yhtiöiden osuus on jopa suurempi. Mistä tämä tulos kertoo? Näitä yhtiöitä johdetaan yhtenä kokonaisuutena ja osittain ne ovat myös niin pieniä, että useampia raportoitavia segmenttejä ei ole vielä muodostunut.

Segmenttiedoissa on esitettävä segmenttien tuloksellisuutta kuvaavana lukuna sama mittari, jota johto sisäisesti seuraa. Tämä tarkoittaa myös, että luvun ei tarvitse olla IFRS:n mukaisesti laskettu. Selvityksemme mukaan suurimmalla osalla suomalaisista pörssiyrityistä tuloslukuna esitetään kuitenkin täysin IFRS:n mukainen luku, joka useimmiten on liike-tulos. Samaan tulokseen päädyttiin myös Ruotsissa. Muita käytettyjä tulosmittareita ovat muun muassa EBITDA tai jollain tavoin oikaistu liike-tulos.

Osavuosisikatsauksessa esitettäviin vähimmäissegmenttietoihin kuuluvat myös varat segmentteittäin, mikäli näissä on tapahtunut

olennaista muutosta kauden aikana. Alle puolet suomalaisista pörssiyrityistä esittää tämän tiedon. Tämä ehkä osaltaan kertoo investointien vähäisyydestä nykyisessä markkinatilanteessa.

Osavuosisikatsaukset tulevaisuudessa

IASB on juuri julkaissut luonnoksen pieniksi muutoksiksi IAS 34 -standardiin osana vuoden 2009 "Improvements to IFRS"-projektia. Nämä muutokset lisäävät osavuosisikatsaukseen käyvän arvon määrittämiseen liittyvät liitetiedot. Lisäksi IASB:n tarkoituksena on korostaa IAS 34:n nykyisiä esittämisvaatimuksia ja lisätä ohjeistusta siitä, kuinka näitä tulee soveltaa. Käytännön vaikutuksiltaan muutokset ovat varmasti pieniä useimpien suomalaisten yhtiöiden kohdalla, mutta toivon mukaan ne herättävät yrityksiä uudelleen miettimään sitä, onko niiden IAS 34 -raportointi riittävää sijoittajien tarpeiden huomioiden.

PwC palveluksessasi:

Elina Peill

Global ACS Consultant

puh. (09) 2280 1828

elina.peill@fi.pwc.com

Pasi Päällysaho

Manager

puh. (09) 2280 1750

pasi.paallysaho@fi.pwc.com

Juulia Manni

Manager

puh. (09) 2280 1208

juulia.manni@fi.pwc.com